עט: מרובה פרק שביעי בבא קמא

שהטמין בחורשין. פי' הטומין עצמו וס"ד שהלך בחשאי וטבח הבהמה במקום שהוא ומש"ה פריך והא לא משך: **כיון** דראוהו גזלן הוא. כלומר שעושה במקום גלוי ולא דמי לגונב בבית או בחצר: **ורבי** יוחנן הא דמטמרי בו'.

שכירות דמטלטלין מטלטלי בני שטרא נינהו אמר רב חסדא [א]שכירות דקרקע: אמר ר' אלעזר [ב]ראוהו שהטמין בחורשין וטבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה אמאי הא לא משך א"ר חסדא [ג]שהכישה במקל אמרי וכיון דראוהו גזלן הוא [ד]כיון דקא מטמרי מנייהו גנב הוא ואלא גזלן היכי דמי אמר ר' אבהו [ה]כגון בניהו בן יהוידע שנאמר [1]ויגזל את החנית מיד המצרי ויהרגהו בחניתו ר' יוחנן אמר כגון בעלי שכם שנאמר [2]וישימו לו בעלי שכם מארבים על ראשי ההרים ויגזלו [את] כל אשר יעבר עליהם בדרך ור' אבהו מאי טעמא לא אמר מהאי אמר לך כיון דמטמרי איטמורי לא גזלני נינהו ור' יוחנן הא דקא מטמרי דלא ניחזינהו אינשי וניערקו מנייהו שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי מפני מה החמירה תורה בגנב יותר [ו] מגזלן אמר להן זה השוה כבוד עבד לכבוד קונו וזה לא השוה כבוד עבד לכבוד קונו [ז]כביכול עשה עין של מטה כאילו אינה רואה ואוזן של מטה כאילו אינה שומעת שנאמר [3]הוי המעמיקים מה' לסתיר עצה והיה במחשך מעשיהם וגו' וכתיב [4]ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב וכתיב [5]כי [אמרו] עזב ה' את הארץ ואין ה' רואה [ז](תניא) אמר ר' מאיר משלו משל משום רבן גמליאל למה הדבר דומה לשני בני אדם שהיו בעיר ועשו משתה אחד זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך ואחד לא זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך איזה מהן עונשן מרובה הוי אומר זה שזימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך אמר רבי מאיר בא וראה כמה גדול כח של מלאכה שור שביטלו ממלאכתו חמשה שה שלא ביטלו ממלאכתו ארבעה אמר רבן יוחנן בן זכאי בא וראה כמה גדול כבוד הבריות שור שהלך ברגליו חמשה שה שהרכיבו על כתיפו ארבעה: **מתני'** [ח]אין מגדלין בהמה דקה בא"י [ט]אבל מגדלין בסוריא ובמדברות של ארץ ישראל [י]אין מגדלין תרנגולין בירושלים מפני הקדשים [יא]ולא כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות [יב]אין מגדלין חזירין בכל מקום [יג]לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלת [יד]אין פורסין נישובים ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב ל' ריס: **גמ'** ת"ר אין מגדלין בהמה דקה בא"י אבל מגדלין בחורשין שבארץ ישראל בסוריא אפילו בישוב ואין צריך לומר בחוצה לארץ תניא אידך אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל אבל מגדלין במדבר שביהודה ובמדבר שבספר עכו ואף על פי שאמרו אין מגדלין בהמה דקה אבל מגדלין בהמה גסה לפי [טו]שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא אם כן רוב צבור יכולין לעמוד בה בהמה דקה אפשר להביא מחוצה לארץ בהמה גסה אי אפשר להביא מחוצה לארץ ואף על פי שאמרו אין מגדלין בהמה דקה [טז]אבל [יז]משהה הוא קודם לרגל שלשים יום וקודם משתה בנו ל' יום ובלבד שלא ישהה את האחרונה שלשים יום דסד"א דאי נפק ליה רגל ומכי זבנה עד השתא אכתי לא מלו ליה תלתין יומין לא נימא תלתין משרא שרי ליה לשהויי אלא כיון דנפק ליה רגל לא מבעי ליה לשהויי

והטבח

שהטמין בחורשין. שהשכיר לו כליו: **בני שטרא נינהו.** בתמיה הא לא מקנו מטלטלין אלא במשיכה כדאמרינן בקדושין (דף כו.) ונהי נמי דמקנו בכספא לענין קבולי מי שפרע מיהו בשטר לא מיקנו מידי דדברים בעלמא נינהו כדאמרינן בהחזר (ב"מ דף מט.) דברים אין בהם משום מחוסרי אמנה: **שהטמין בחורשין.** שנטמן ביער לגנוב בהמות הרועות שם: **וכיון דראוהו גזלן הוא.** ולא דומה לגנב בפני שנים שהתם אע"ג דחזו ליה שאר אינשי לא מיסתפי מייניהו דמימר אמר לא מייניהו שקילנא מידי אבל חורשין מרעה לכל היא ולא ידע דמאן נייהו הך בהמה וכיון דלא מיסתפי מכולי עלמא גזלן הוא: **החמירה תורה.** לשלם כפל ארבעה וחמשה: **השוה כבוד עבד.** לא ירא מבני אדם כדרך שלא ירא מהקב"ה אבל גנב לא השוה עבד לקונו אלא כיבד העבד יותר מקונו שהוא ירא מבני אדם ומעין של מעלה לא מזהר: **לסתיר עצה.** כמו להסתיר יועץ במסתרים לגנוב להרע: **שם שהרכיבו.** הגנב על כתיפו וחזל את עצמו בו לפיכך היקל הקב"ה עליו בתשלומין: **מתני' אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל.** משום ישוב א"י שמבעיר[יב] את השדות וכל שדות א"י סתמן דישראל: **אבל מגדלין בסוריא.** ארם צובה דדוד כיבשה וקסבר דלא שמיה כיבוש והויא כחוצה לארץ ובחוצה לארץ מותר לגדל דלא חיישינן לישוב ואם יפסידו שדות אחרים ישלמנה: **אין מגדלין תרנגולין בירושלים.** אפי' ישראל: **מפני הקדשים.** שישראל אוכלים שם בשר שלמים ותודה ומעשר בהמה ולרך תרנגולים לנקר באשפה שמא יבילו א[עצם כעדשה מן השרץ ויטמאו את הקדשים: **ולא יגדלו כהנים תרנגולין.** בכל א"י: **מפני הטהרות.** שהכהנים אוכלין תרומה הן צריכין להזהר בטהרתן: **חזירין.** טעמא מפרש בגמרא[יג]: **אם הכלב.** מפני שנושך ומנבל ומפלת אשה מירלאתו: **נישובים.** פחות שלא יגלו בהן יוני בני הישוב: **שלשים ריס.** ארבע מילין: **גמ' בחורשין.** ביערות כדמתרגמינן ביער[יד] חורשא: **בהמה גסה.** לריכה בישוב למשאוי ולחרישה: **שלא ישהה האחרונה שבהן שלשים יום.** לקח בהמות קודם לרגל שלשים יום וסמוך לרגל לא יאמר הריני שוחט את המוקדמות ומאחר את האחרונות אף לאחר הרגל עד מלאות שלשים יום למקחן:

והטבח

תורה אור השלם

1. וְהוּא הִכָּה אֶת אִישׁ מִצְרִי אִישׁ מַרְאֶה וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית וַיֵּרֶד אֵלָיו בְּשֵׁבֶט וַיִּגְזֹל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ: שמואל ב כג כא
2. וַיָּשִׂימוּ לוֹ בַעֲלֵי שְׁכֶם מְאָרְבִים עַל רָאשֵׁי הֶהָרִים וַיִּגְזְלוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם בַּדֶּרֶךְ וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ: שופטים ט כה
3. הוֹי הַמַּעֲמִיקִים מֵיְיָ לְסַתֵּר עֵצָה וְהָיָה בַמַּחֲשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וּמִי יוֹדְעֵנוּ: ישעיהו כט טו
4. וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: תהלים צד ז
5. וַיֹּאמַר אֲלֵי עֲוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה גָּדוֹל בְּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ דָּמִים וְהָעִיר מָלְאָה מְשֶׁה כִּי אָמְרוּ עָזַב יְיָ אֶת הָאָרֶץ וְאֵין יְיָ רֹאֶה: יחזקאל ט ט

הגהות הב"ח

(ה) גמ' יותר מבגזלן:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה מפני הקדשים וכו' עצם כעדשה. מלא עצם נמתק:

מוסף רש"י

שכירות דקרקע. השכיר לו ביתו, משכנתו לו כסף או שכתבו לו בעלים ביתי מושכר לך ומכר לו השטר או שהחזיק בו השוכר, אין אחד מהם יכול לחזור (ב"מ צט:). **כביכול.** כאילו אפשר לומר כן, וכן כל כביכול שבש"ס (יומא ג:). **שור שהלך ברגליו.** ולא נתבזה בו הגנב לגנבו על כתפו (שמות כא לז). **שה שהרכיבו על כתיפו.** הוא"ל ונתבזה בו (שם). **אין פורסים נישובים ליונים.** שלא יכלו בהם יוני הישוב (ב"ב כג.).

רבינו חננאל

ואוקימנה שכירות קרקע בקנייתו. **אמר ר' אלעזר ראוהו שהטמין בחורשין,** ביערין, כיון שהכישה במקל, משכה טבח ומכר משלם ד' וה', דכיון דקא מטמר גנב הוא ומשלם ד' וה', ולא גזלן הוא שאינו משלם אלא קרן. והיכי דאמי גזלן, כגון בניהו בן יהוידע שני' ויגזל את החנית מיד המצ' ויהרג בחנ', או נמי כבעלי שכם. **שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי מפני מה החמירה התורה בגנב,** שמשלם ד' וה', יותר מן הגזלן שאינו משלם אלא קרן בלבד. אמ' להן, גזלן השוה כבוד עבד לכבוד קונו ולא נתבייש לא מקונו ולא מן הברואים. והגנב נתבייש מבני אדם והסלתיר ולא נתבייש מקונו]. [**מתני'. אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישרא' כול'.** תנו רבנן אין מגדלין [בהמה דקה בארץ ישראל...] **שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא א"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה. בהמה דקה איפשר להביא מחוצה לארץ,** ולשחוט כל זמן שצריך. אבל בהמה גסה לחרישה ולמשוי ולמלאכה אי אפשר בכל יום להביא מחוצה לארץ.